

Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM i Afghanistan

Sammanfattning

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2014/15:13 Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (Resolute Support Mission, RSM) i Afghanistan och två följdmotioner.

Utskottet konstaterar att det folkrättsliga mandatet för insatsen RSM utgörs av det s.k. SOFA-avtalet (Status of Forces Agreement) mellan den afghanska regeringen och Nato som undertecknades i Kabul i september 2014. Afghanistans regering har även samtyckt till att ett antal stater som inte är medlemmar i Nato, däribland Sverige, deltar i insatsen. SOFA-avtalet omfattar en icke-stridande insats för utbildning, rådgivning och stöd ("non-combat mission"). Efter en särskild förfrågan och inbjudan från den afghanska regeringen kan dessa insatser ges även till afghanska specialförband på taktisk nivå. I övrigt är insatsens våldsanvändning begränsad till styrkans egenskydd ("force protection"). Insatsens personal ges rätt att inneha och bära vapen för att fullgöra sina uppgifter.

Den svenska insatsens våldsanvändning är begränsad till styrkans egenskydd.

Utskottet förordar att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsinsatsen i Afghanistan (RSM) till utgången av december 2015, på inbjudan av Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM. Utöver detta ska det, om situationen så kräver, finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer.

Utskottet avstyrker motionerna.

I betänkandet finns en reservation (SD, V) och två särskilda yttranden (SD och V).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	5
Situationen i Afghanistan	5
Sveriges och det internationella samfundets engagemang i Afghanistan	6
Den internationella utbildnings- och rådgivningsstyrkan (RSM)	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	7
Utskottets överväganden	8
Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (Resolute Support Mission, RSM) i Afghanistan	8
Motionerna	8
Utskottets ställningstagande	8
Reservation	13
Avslag på propositionen, punkt 1 (SD, V)	13
Särskilda yttranden	14
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD)	14
2. Avslag på propositionen, punkt 1 (V)	14
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Propositionen	16
Följdmotionerna	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:3005 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 1 och

2014/15:3008 av Björn Söder och Mikael Jansson (SD).

Reservation (SD, V)

2. Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (RSM) i Afghanistan

Riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsstyrkan i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM) till utgången av december 2015, på inbjudan av Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM och, om situationen så kräver, det ska finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer. Därmed bifaller riksdagen proposition 2014/15:13.

3. Utvärdering av Sveriges insatser i ISAF

Riksdagen avslår motion

2014/15:3005 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 2.

Stockholm den 11 december 2014

På sammansatta utrikes- och försvarsutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Allan Widman (FP), Hans Wallmark (M), Åsa Lindestam (S), Karin Enström (M), Anna-Lena Sörenson (S), Björn Söder (SD), Johan Forssell (M), Peter Jeppsson (S), Kerstin Lundgren (C), Pernilla Stålhammar (MP), Sofia Arkelsten (M), Olle Thorell (S), Mikael Jansson (SD), Hans Linde (V), Mikael Oscarsson (KD) och Alexandra Völker (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen har i proposition 2014/15:13 Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan beslutat att föreslå att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsstyrkan i Afghanistan (Resolute Support Mission, RSM), till utgången av december 2015, på inbjudan av Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM och, om situationen så kräver, att det ska finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer.

Propositionen är utarbetad i enlighet med den inriktning som riksdagen angav i december 2013 (prop. 2013/14:33, bet. 2013/14:UFöU1, rskr. 2013/14:129).

Två följdmotioner har lämnats med anledning av propositionen.

Propositionen har hänvisats till utrikesutskottet. Utrikesutskottet och försvarsutskottet har därefter beslutat – med stöd av 7 kap. 7 § riksdagsordningen – att bereda propositionen och följdmotionerna i ett sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU).

Den 20 december 2001 antog Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd resolution 1386 om upprättandet av en internationell säkerhetsstyrka (International Security Assistance Force, ISAF) i enlighet med Bonnavalet, för att under kapitel VII i FN-stadgan bistå den afghanska regeringen med att upprätthålla säkerheten i Kabul och att stödja övergången till demokratiskt styre i Afghanistan. Säkerhetsrådet har senare förlängt och utökat mandatet för den internationella styrkan till att omfatta hela Afghanistans territorium samt stöd för uppbyggnad av de afghanska säkerhetsstyrkorna. Detta har skett genom resolutionerna 1413 (2002), 1444 (2002), 1510 (2003), 1563 (2004), 1623 (2005), 1707 (2006), 1776 (2007), 1833 (2008), 1890 (2009), 1943 (2010), 2011 (2011), 2069 (2012) och 2120 (2013). Den sistnämnda resolutionen grundar sig på mandatet i resolutionerna 1386 (2001) och 1510 (2003) och sträcker sig t.o.m. den 31 december 2014.

Det svenska deltagandet i ISAF har tidigare varit föremål för riksdagens ställningstaganden genom förslag i prop. 2001/02:60 (bet. 2001/02:UFöU2, rskr. 2001/02:140), prop. 2001/02:179 (bet. 2001/02:UFöU3, rskr. 2001/02:323), prop. 2002/03:21 (bet. 2002/03:UFöU1, rskr. 2002/03:71), bet. 2003/04:UU8 (rskr. 2003/04:100), prop. 2003/04:71, (bet. 2003/04:UFöU2, rskr. 2003/04:245), prop. 2005/06:34 (bet. 2005/06:UFöU1, rskr. 2005/06:83), prop. 2006/07:83, (bet. 2006/07:UFöU3, rskr. 2006/07:192), prop. 2008/09:69 (bet. 2008/09:UFöU1, rskr. 2008/09:146), prop. 2009/10:38 (bet. 2009/10:UFöU1, rskr. 2009/10:60), prop. 2010/11:35 (bet. 2010/11:UFöU1,

rskr. 2010/11:108), prop. 2011/12:29 (bet. 2011/12:UFöU2, rskr. 2011/12:81), samt prop. 2012/13:41 (bet. 2012/13:UFöU1, rskr. 2012/13:130) och prop. 2013/14:33 (bet. 2013/14:UFöU1, rskr. 2013/14:129).

Efter förslag i den sistnämnda propositionen beslutade riksdagen den 17 december 2013 att medge regeringen att ställa en väpnad styrka bestående av högst 600 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan fram till utgången av december 2014 under förutsättning att det även fortsättningsvis fanns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av FN:s säkerhetsråd. I propositionen bedömde regeringen att Sverige skulle delta i förberedelser av Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (Resolute Support Mission, RSM) syftande till att fortsatt stödja uppbyggnaden av de afghanska säkerhetsstyrkorna. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2013/14:UFöU1, rskr. 2013/14:129).

Den 20 november 2014 höll kabinetssekreterare Annika Söder, Utrikesdepartementet, statssekreterare Jan Salestrand, Forsvarsdepartementet, och överbefälhavaren general Sverker Göransson, Forsvarsmakten, en föredragning i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet om det svenska deltagandet i RSM i Afghanistan.

Bakgrund

Situationen i Afghanistan

Utvecklingen i Afghanistan har under 2014 dominerats av presidentvalet och dess politiska efterspel, samtidigt som betydande utmaningar i fråga om säkerheten, det ekonomiska läget och den humanitära situationen kvarstår. Trots överhängande hot om våld och trakasserier uppnåddes ett högt valdeltagande. Efter en andra valomgång nåddes en politisk uppgörelse mellan de två presidentkandidater som fått flest röster. Uppgörelsen ledde till att Ashraf Ghani utropades till Afghanistans nya president och till att Ghanis främste utmanare i valet, Abdullah Abdullah, har en premiärministerliknande post i den samlingsregering som bildats.

Afghanistan fortsätter att vara en av världens fattigaste länder. Mer än hälften av befolkningen lever under fattigdomsgränsen. Kvinnor och flickor är särskilt utsatta. Tillväxten, som legat på 9 procent per år under en tioårsperiod, bromsade in kraftigt under 2013 och sjönk till under 4 procent. Detta berodde främst på tillbakadragandet av de internationella trupperna och osäkerheten om den politiska situationen. De ekonomiska utmaningarna för Afghanistan är bl.a. ökad arbetslöshet och därmed minskade statsintäkter, ett lågproduktivt jordbruk, illegal narkotikaproduktion och omfattande korruption. Afghanistan bedöms vara starkt beroende av extern finansiering under överskådlig tid.

Säkerhetssituationen i Afghanistan fortsätter att vara utmanande samtidigt som den skiljer sig åt mellan olika delar av landet. Under 2014 har säkerhetssituationen försämrats jämfört med motsvarande period 2013 och attacker har utförts i landets södra och östra delar. Återkommande attacker har ägt rum

även i Kabul. Säkerhetsläget är bättre i norra Afghanistan även om attacker äger rum även där. Sedan juli 2014 ansvarar de afghanska säkerhetsstyrkorna (ANSF) för säkerheten i hela landet och ISAF har övergått till en stödjande roll. Målet att rekrytera 352 000 personer till ANSF har uppnåtts och styrkornas kvalitet har förbättrats. Det finns dock även i fortsättningen ett omfattande behov av internationellt stöd i fråga om utbildning, rådgivning och finansiering av ANSF.

Den humanitära situationen i Afghanistan fortsätter att försämrans. Förutom konflikten är extrema väderförhållanden den huvudsakliga anledningen till detta. Respekten för de mänskliga rättigheterna och i synnerhet situationen för flickor och kvinnor i landet fortsätter att vara bekymmersam. Tortyr och våldsbrott förekommer i stor skala, rättssäkerheten är svag och diskrimineringen av kvinnor är omfattande.

Sveriges och det internationella samfundets engagemang i Afghanistan

Det internationella samfundet, främst genom FN:s stöduppdrag i Afghanistan (Unama) men även i form av bilaterala insatser, har en stark politisk och diplomatisk närvaro i Afghanistan. EU har en särskild representant som också leder EU-delegationen i landet.

Sverige har sedan 2008 en ambassad i Kabul och sedan sommaren 2014 ett sektionskansli, som utgör en del av ambassaden, vid det tyska generalkonsulatet i Mazar-e Sharif i den norra delen av landet. Sedan våren 2014 har Afghanistan en ambassad i Stockholm.

De civila insatserna har blivit allt viktigare i takt med att ansvaret för säkerheten har lämnats över till de afghanska myndigheterna. Sveriges regering antog i juli 2014 en ny resultatstrategi för biståndet till Afghanistan.

Inriktningen för ISAF har ändrats sedan ANSF tog över säkerhetsansvaret för hela Afghanistan och omfattar nu huvudsakligen rådgivning till ANSF. Under andra halvåret 2014 genomgår ISAF en omställning för att möjliggöra en friktionsfri övergång till rådgivnings- och utbildningsinsatsen (RSM) som ska vara fullt operativ den 1 januari 2015.

Den bilaterala amerikanska insatsen Operation Enduring Freedom (OEF) fortgår. Insatsen fokuserar på antiterrorism och utbildning av de afghanska säkerhetsstyrkorna och verksamheten regleras i ett bilateralt säkerhetsavtal mellan Afghanistan och USA.

Den internationella utbildnings- och rådgivningsstyrkan (RSM)

Det folkrättsliga mandatet för Natos utbildnings- och rådgivningsinsats RSM utgörs av det s.k. SOFA-avtalet (Status of Forces Agreement) mellan den afghanska regeringen och Nato som undertecknades i Kabul i september 2014. Afghanistans regering har även samtyckt till att ett antal stater som inte är medlemmar i Nato, däribland Sverige, deltar i insatsen. SOFA-avtalet omfattar

en icke-stridande insats för utbildning, rådgivning och stöd ("non-combat mission"). Efter en särskild förfrågan och inbjudan från den afghanska regeringen kan insatsen innefatta utbildning, rådgivning och stöd även till afghanska specialförband på taktisk nivå. I övrigt är insatsens våldsanvändning begränsad till styrkans egenskydd ("force protection"). Insatsens personal ges rätt att inneha och bära vapen för att fullgöra sina uppgifter.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka om högst 50 personer till förfogande för deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (Resolute Support Mission, RSM) i Afghanistan till utgången av december 2015. Detta i enlighet med regeringens och riksdagens tidigare inriktning. Denna inriktning fastslogs november 2013 av den förra regeringen efter överläggningar med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och låg till grund för riksdagens ställningstagande i december 2013. Utöver själva styrkebidraget ska det finnas möjlighet att tillföra en högst tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer om situationen så kräver.

Det svenska styrkebidraget till RSM kommer i huvudsak vara verksamt i de norra delarna av Afghanistan och främst bestå av rådgivare till regional ledningsnivå, vidare tillkommer bidrag med stabsofficerare till de staber som leder RSM i Mazar-e Sharif och Kabul.

Syftet med insatsen är att det internationella samfundet ska fortsätta att bistå de afghanska säkerhetsstyrkorna med utbildning, rådgivning och stöd i syfte att konsolidera de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att självständigt kunna hantera säkerheten i landet. Mellan 2011 och 2014 har ISAF successivt minskat i numerär och gradvis intagit en mer stödjande roll. Det svenska RSM-bidraget utgör ytterligare ett steg i avvecklingen av det svenska militära engagemanget i Afghanistan.

Utskottets överväganden

Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (Resolute Support Mission, RSM) i Afghanistan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen medger att regeringen ställer en väpnad styrka om högst 50 personer till förfogande för deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (Resolute Support Mission, RSM) i Afghanistan till utgången av december 2015. Utöver själva styrkebidraget ska det finnas möjlighet att tillföra en högst tillfällig förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer om situationen så kräver.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avslag på propositionen och om utvärdering av Sveriges insatser i ISAF.

Jämför reservationen (SD, V) och de särskilda yttrandena 1 (SD) och 2 (V).

Motionerna

I motion 2014/15:3008 av Björn Söder och Mikael Jansson (båda SD) föreslås att riksdagen ska avslå regeringens förslag om ett svenskt deltagande i RSM.

Vänsterpartiet anser enligt kommittémotion 2014/15:3005 av Hans Linde m.fl. yrkande 1 att riksdagen ska avslå regeringens förslag om ett svenskt deltagande i RSM. I yrkande 2 förespråkar partiet en oberoende utvärdering av Sveriges insatser i ISAF.

Utskottets ställningstagande

I proposition 2013/14:33, som lämnades i november 2013, föreslog regeringen att riksdagen skulle medge regeringen att ställa en väpnad styrka bestående av högst 600 personer till förfogande för deltagande i den internationella säkerhetsstyrkan i Afghanistan fram till utgången av december 2014 under förutsättning att det även fortsättningsvis fanns ett giltigt mandat för styrkan enligt beslut av FN:s säkerhetsråd. Därutöver bedömde regeringen att Sverige skulle delta i förberedelser av Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (Resolute Support Mission, RSM) syftande till att fortsatt stödja uppbyggnaden av de afghanska säkerhetsstyrkorna. Riksdagen biföll den 17 december 2013 regeringens förslag (bet. 2013/14:UFöU1, rskr. 2013/14:129).

Det folkrättsliga mandatet för insatsen RSM utgörs av det s.k. SOFA-avtalet (Status of Forces Agreement) mellan den afghanska regeringen och Nato som undertecknades i Kabul i september 2014. Afghanistans regering har även

samtyckt till att ett antal stater som inte är medlemmar i Nato, däribland Sverige, deltar i insatsen. SOFA-avtalet omfattar en icke-stridande insats för utbildning, rådgivning och stöd ("non-combat mission"). Efter en särskild förfrågan och inbjudan från den afghanska regeringen kan dessa insatser ges även till afghanska specialförband på taktisk nivå. I övrigt är insatsens våldsanvändning begränsad till styrkans egenskydd ("force protection"). Insatsens personal ges rätt att inneha och bära vapen för att fullgöra sina uppgifter.

Den svenska insatsens våldsanvändning är begränsad till styrkans egenskydd.

Utskottet konstaterar att RSM har ett brett internationellt stöd. Insatsen beräknades i oktober 2014 innefatta ca 42 truppbidragande länder, varav 14 som inte är medlemmar i Nato. Något beslut om den framtida insatsens exakta storlek har inte fattats men den väntas omfatta ca 12 000 personer.

Av propositionen framgår att Sveriges medverkan i de olika internationella insatserna i Afghanistan sker med utgångspunkt i de beslut som fattats i samråd med företrädare för Afghanistan under de internationella konferenser som behandlat utvecklingen i landet. Vidare framgår att RSM är uppbyggd kring tre olika faser i form av en fortsatt begränsad regional närvaro som sedan ska övergå i en närvaro centrerad till Kabul och slutligen en utfasning av trupperna. De tre faserna är inte tidsbestämda utan operationsplanen utgår från omständigheterna. Operationsplanen för RSM lyfter fram det fortsatta och framtida behovet av civil-militärt samarbete mellan Nato och det internationella samfundet, t.ex. FN och dess stöduppdrag i Afghanistan (Unama), EU och icke-statliga organisationer.

Utskottet anser i likhet med regeringen att Sverige ska fortsätta att bidra till det internationella samfundets ansträngningar att stödja utvecklingen av de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att hantera säkerheten i Afghanistan för att åstadkomma långsiktig stabilitet och en positiv säkerhetsutveckling i landet. En negativ utveckling i Afghanistan riskerar att påverka hela den regionala säkerhetssituationen.

I betänkande 2013/14:UFöU1 konstaterade utskottet att det dittillsvarande svenska bidraget till ISAF skulle avslutas i maj 2014. För att genomföra utvecklingen och hemtagningen är personal i form av en omstruktureringsstyrka (OMS 04) verksam i insatsområdet, som längst till utgången av 2014. I det nämnda betänkandet anslöt sig utskottet till regeringens inriktning att Sverige även efter maj 2014 ska bidra till det internationella samfundets ansträngningar att stödja utvecklingen av de afghanska säkerhetsstyrkornas förmåga att hantera säkerheten i Afghanistan. Utskottet lämnade därför stöd till Sveriges planerade bidrag om högst 50 personer på plats i Afghanistan för RSM. I sammanhanget betonade utskottet att det innan den nya insatsen kan inledas måste det föreligga en överenskommelse med afghanerna om insatsens innehåll, och frågor gällande mandat, det bilaterala säkerhetsavtalet mellan USA och Afghanistan (BSA) och Status of Forces Agreement (SOFA) måste vara lösta.

Utskottet konstaterar att Sverige har bidragit till den internationella säkerhetsstyrkan ISAF sedan den inrättades vid årsskiftet 2001/2002. Enligt den information som lämnades vid föredragningen i utskottet den 20 november 2014 under medverkan av företrädare för Utrikesdepartementet, Försvarsdepartementet och Försvarsmakten förbereds i Regeringskansliet kommittédirektiv för en utvärdering av den svenska militära insatsen i Afghanistan.

Utskottet välkomnar att det pågår förberedelser för en utvärdering av den svenska militära Afghanistaninsatsen. Sedan ISAF-insatsen inleddes har ca 9 000 svenskar tjänstgjort inom insatsen. Det militära bidraget kostade t.o.m. 2013 ca 9 000 miljoner kronor. Utöver detta har Sverige bidragit med resurser inom EU:s polisinsats och via det bilaterala biståndet från Sverige till Afghanistan som ökade från 53 miljoner kronor 2001 till 620 miljoner kronor 2013. Till detta kommer ett humanitärt bistånd som under perioden 2008–2013 årligen uppgick till 119 miljoner kronor. Hela denna omfattande satsning bör självfallet analyseras. Utskottet anser att en väl genomförd analys kan ge viktiga lärdomar inför framtida internationella engagemang när det exempelvis gäller styrning, civil-militär samverkan, samverkan med mottagarlandets myndigheter, effekter för svensk kompetens och förmåga samt resultat på samhällslelig nivå i mottagarlandet.

Företrädare för bl.a. Regeringskansliet och Försvarsmakten har sedan ISAF-insatsen inleddes vid ett flertal tillfällen lämnat information till utrikesutskottet och det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet om Sveriges deltagande i insatsen. Senast våren 2014 lämnades information till utrikesutskottet (tillsammans med det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet) om Sveriges insatser i Afghanistan. Information om det civila perspektivet lämnades vid utskottssammanträdet den 27 mars av företrädare för Utrikesdepartementet och Svenska Afghanistankommittén. Den 10 april lämnades information om det militära perspektivet av företrädare för Försvarsmakten, Försvarsdepartementet och Utrikesdepartementet. Ledamöter i utrikesutskottet och försvarsutskottet har gjort ett antal resor till Afghanistan för att följa upp Sveriges deltagande i ISAF, däribland senast 2012 och 2013.

Sveriges engagemang för Afghanistan är brett och långsiktigt, vilket betonas även i regeringsförklaringen 2014. Såväl genom arbetet inom FN och EU som genom det bilaterala biståndet ska Sverige fortsätta ett aktivt engagemang för fred och försoning, utveckling och stabilitet och ökad respekt för grundläggande mänskliga fri- och rättigheter, detta med särskild tonvikt på kvinnors och flickors fri- och rättigheter.

Utskottet konstaterar att FN:s säkerhetsråd i resolution 2145 (2014) slagit fast att det inte finns någon renodlad militär lösning för att säkerställa stabilitet i Afghanistan. Hållbar framgång när det gäller säkerhet, samhällsstyrning, mänskliga rättigheter, inklusive kvinnors och flickors rättigheter, rättsstaten och utveckling liksom de horisontella frågorna om att bekämpa narkotikahandel och korruption samt främja ansvarsutkrävande är ömsesidigt förstärkande. Program för samhällsstyrning och utveckling ska stå i överensstämmelse med Tokyoramverket från juli 2012, som anger det internationella samfundets och

den afghanska regeringens ömsesidiga åtaganden för utvecklingssamarbetet i Afghanistan, och nationella prioriteringar för utveckling. Åtagandena enligt Tokyoramverket och framtida reformprioriteringar har följts upp vid en ministerkonferens i London den 3–4 december 2014.

Utskottet värdesätter att Sverige i planeringen för RSM har drivit frågan om genomförande av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 (2000) om kvinnor, fred och säkerhet. Utskottet understryker att Sverige som medlem i FN ska bidra till att genomföra resolutionerna 1325, 1820 och därtill relaterade resolutioner och att detta ska ske genom aktiviteter på tre nivåer, inklusive i Afghanistan: nationellt, regionalt och lokalt. Utskottet värdesätter att arbetet redan har påbörjats med att utvärdera och revidera Sveriges nationella handlingsplan för att genomföra resolution 1325, som gäller t.o.m. 2015. Av budgetpropositionen framgår att syftet är att en ny handlingsplan ska träda i kraft i januari 2016.

Som framgått ovan har de civila insatserna i Afghanistan blivit allt viktigare i takt med att ansvaret för säkerheten har lämnats över till de afghanska myndigheterna. Utskottet välkomnar att beslut har fattats om en ny resultatstrategi för det svenska biståndet till Afghanistan. Biståndet ska vid sidan av demokrati, mänskliga rättigheter och utbildning innefatta ett ökat fokus på sysselsättning, försörjning, landsbygdsutveckling och privatsektorutveckling. Syftet är att stödja en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling i landet, samtidigt som landets känsliga miljö värnas. Strategin ska gälla under perioden 2014–2019. Biståndet ska under denna period uppgå till sammanlagt 4,87 miljarder kronor. Sannantaget har Sverige aviserat en total indikativ biståndsvolym om 8–8,5 miljarder kronor för perioden 2015–2024. Formerna för uppföljning av resultatstrategin för Afghanistan framgår av regeringens riktlinjer för resultatstrategier inom Sveriges internationella bistånd.

Utskottet konstaterar att regeringen beräknar att kostnaderna för det svenska bidraget inom ramen för RSM under 2015 uppgår till högst 93 miljoner kronor. Kostnaderna belastar anslaget 1:2 Försvarsmaktens insatser internationellt inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. Utskottet noterar att beslut i kammaren om försvarsutskottets budgetförslag för utgiftsområdet är inplanerat till den 16 december (bet. 2014/15:FöU1).

När riksdagen ger regeringen bemyndigande att sända en svensk väpnad styrka på uppdrag i ett annat land är det ett beslut som innebär ett betydande ansvar. Som tragiska erfarenheter har visat går det inte att utesluta förluster av människoliv i samband med fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsituationer.

Mot ovanstående bakgrund föreslår det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet att riksdagen bifaller proposition 2014/15:13 och avstyrker motionerna 2014/15:3005 (V) yrkandena 1 och 2 och 2014/15:3008 (SD). Utskottet förordar därmed att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsstyrkan i Afghanistan (Resolute Support Mission,

RSM), till utgången av december 2015, utifrån inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM. Utöver detta ska det, om situationen så kräver, finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer.

Reservation

Avslag på propositionen, punkt 1 (SD, V)

av Björn Söder (SD), Mikael Jansson (SD) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:3005 av Hans Linde m.fl. (V) yrkande 1 och 2014/15:3008 av Björn Söder och Mikael Jansson (SD).

Särskilda yttranden

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (SD)

Björn Söder (SD) och Mikael Jansson (SD) anför:

Sverige bör inte delta i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (Resolute Support Mission, RSM) i Afghanistan. Riksdagen bör därför avslå proposition 2014/15:13. Eftersom såväl Sverigedemokraternas som Vänsterpartiets företrädare i utskottet yrkar avslag på propositionen måste vi ha en gemensam reservation om detta.

I detta särskilda yttrande vill vi Sverigedemokrater framhålla att den svenska armén har gjort ett utmärkt arbete i Afghanistan genom att ställa en trupp till förfogande i Mazar-e-Sharif som en del av ISAF-operationen. Det svenska kriget mot talibaner har förts med syftet att hjälpa Afghanistans befolkning och att skapa demokrati. Som svenska medborgare kan vi därför känna stolthet över vårt historiska bidrag till Afghanistan.

Sverigedemokraterna menar att den borte gränsen för Sveriges engagemang i Afghanistan nu är passerad. Folken i Afghanistan har nu en skyldighet att själva ta hand om sin säkerhet och sätta sig till motvärn mot talibaner. Eftersom det svenska försvaret därtill har reducerats i såväl ekonomiska termer som i fråga om antalet förband innebär alltför stort deltagande internationella engagemang dessutom att vårt eget existensförsvar varken kan planeras eller övas på det sätt som krävs. Varje självständig nation bör emellertid ha ett existensförsvar, vilket vi menar att Sverige tyvärr inte har i dag. Vi anser att den primära målsättningen nu måste vara att bygga upp ett försvar som är kapabelt att möta framtida hot i vårt närområde.

2. Avslag på propositionen, punkt 1 (V)

Hans Linde (V) anför:

Sverige bör inte delta i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats (Resolute Support Mission, RSM) i Afghanistan. Riksdagen bör därför avslå proposition 2014/15:13. Eftersom såväl Vänsterpartiets som Sverigedemokraternas företrädare i utskottet yrkar avslag på propositionen måste vi ha en gemensam reservation om detta. Jag vill dock understryka att våra partier i grunden skiljer sig åt i sin syn på Sveriges engagemang för Afghanistan. Vänsterpartiets politik för Afghanistan grundar sig på solidaritet med det afghanska folket. Vi vill att Sverige ska vara en närvarande och aktiv aktör i landet. Men det bör ske genom ett omfattande bistånd och politiska insatser för fred, demokrati och kvinnors rättigheter – inte genom militär närvaro. Vår solidaritet för Afghanistan visar vi också i vårt partis engagemang för en human flyktingpolitik och möjlighet till lagliga vägar för asylsökanden. Vi har vid åtskilliga tillfällen kritiserat avvisningar till just Afghanistan.

I detta särskilda yttrande vill vi framhålla att vi ser RSM som en fortsättning på den Natoleda ISAF-insatsen, som vi varit kritiska till. Vi anser inte att det är rätt väg att gå att ställa en svensk väpnad styrka till förfogande i Natos RSM-insats. Erfarenheterna från Afghanistan visar att väpnade insatser inte har lett till ökad säkerhet för befolkningen. Vi anser att Sveriges mervärde i Afghanistan ligger i civila och politiska insatser. Sverige borde arbeta för att FN ska få det direkta ansvaret för den fortsatta processen i Afghanistan, både civilt och militärt. Det skulle underlätta en framtida fredsprocess.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2014/15:13 Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan:

Riksdagen godkänner att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av högst 50 personer till förfogande för deltagande i utbildnings- och rådgivningsstyrkan i Afghanistan, Resolute Support Mission (RSM), till utgången av december månad 2015, utifrån inbjudan från Afghanistans regering till Nato och berörda partnerländer att utgöra RSM och, om situationen kräver, det ska finnas möjlighet att högst tillfälligt sätta in en förstärknings- och evakueringsstyrka om högst 200 personer (avsnitt 6).

Följdmotionerna

2014/15:3005 av Hans Linde m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2014/15:13 Svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM) i Afghanistan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör genomföras en oberoende utvärdering av Sveriges insatser i den internationella säkerhetsstyrkan (International Security Assistance Force, ISAF).

2014/15:3008 av Björn Söder och Mikael Jansson (SD):

Riksdagen avslår förslaget om ett svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission (RSM).